

Město Ústí má sice v názvu doložku „nad Labem“, ale všichni rodáci vědí, že často by mohla znít jinak: v Labi. Nebo pod Labem. Největší česká řeka dovede navzdory mohutným zdymadlům nad městem zazlobit, člověk by skoro řekl - ráda. A do městských ulic najde cestu náramně snadno, historické centrum leží jen pár metrů nad normální labskou hladinou. Natož když se voda začne zvedat... Loni v březnu Labe zlobilo zatím naposledy, předtím, roku 2002, to bylo ovšem ještě podstatně horší.

Na dramata je televize

Policisté z oddělení v centru města dodnes vzpomínají, jak voda odřízla ve vzdálenější část obvodu jedno z jejich služebních aut a jak tam pak k němu vozili benzin a hlídky na vystřídání drážní drezíny – protože vyvýšená železniční trať představovala jedinou možnou spojnici!

„Ovšem, až do chvíle, kdy voda podemlela i násep. Drezině i nám se podařilo sice vrátit, ale jízda byla hodně dramatická,“ vzpomíná na dramatické chvíle nadporučík Bc. Stanislav Krajčovič, šéf největšího obvodního oddělení v ústeckém policejním okrese.

Tak či onak, až přijde povodeň příště, město už bude na ni snad nachystáno lépe: vbrzku se už na střekovské straně řeky začnou budovat mobilní zábrany, jež by měly ubránit nejnižší část Střekova, jež leží jen těsně nad vodou. Labe je určitě prověří – kdy, neví nikdo. Ale dřív nebo později náš veletok zase něco provede, to je Ústeckým jasné naprosto. Když člověk žije u řeky, nesmí se divit, že mu občas teče i do bot...

• • •
Ústí nad Labem je dnes městem statutárním (což znamená, že jeho radnici se říká magistrát, jehož pravomoci jsou větší) a krajským. Takže tu sídlí všechny důležité instituce Ústeckého kraje. Město leží na soutoku Labe a Bíliny, odtud zřejmě první slovo názvu. Údolí vyryla řeka hluboké, až 400 metrů, a město samo leží v něm i na okolních stráních. Kotlinu zdobí dvě skály – Mariánská ze severu a Střekovská s malebným hradem na jihovýchodě. Dalšími dominantami jsou vrchy Větruše a Sedlo...

Co do rozlohy má město Ústí čtyřicet a devadesát čtverečních kilometrů, obyvatel je zhruba čtyřicet a devadesát tisíc – za práci a nákupy sem ale přijíždí den co den ještě další spousty přespolních. Což přináší starosti: ulice jsou úzké a věčně rozkopané, a kamiony, jež se do nich derou, neodbytné.

Dálnice na Drážďany končí kousek před Ústím a někdy se doprava do Německa prodat musí. Tak to bere povětšinou přes město, koneckonců, na Děčín to ani jinudy než kolem kostela nejde...

Ústí je ovšem dopravní uzel odjakživa, místní jsou tudíž na leccos zvyklí. Po Labi se plaví šífy už po staletí, na zdejších čtyřech nádražích se sbíhá a křížuje několik železničních tratí. Přímo ve městě zůstává coby pomník minulosti několik velkých fabrik, z nichž zejména chemička dělá lidem dost vrásek. Výroba je sice v útlumu a vedení se dušuje, že už není městu nebezpečná, ale v tomhle ohledu jsou místní už nedůvěřiví. Bezmála patnáctiprocentní nezaměstnanost v ústeckém okrese ovšem varuje: kdyby to totiž úplně zabalily i další fabriky, bylo by ještě hůř. Město se dnes pyšní univerzitou s deseti fakultami, která se bujně rozrůstá. Město jí za symbolickou cenu prodalo budovy bývalé krajské nemocnice, které by se do pěti let měly proměnit v opravdový univerzitní kampus. Udajně s kapacitou deset tisíc studentů!

Mají tu pochopitelně řadu středních škol, průmyslovy, dvě gymnázia, ale taky dobré a výstavné divadlo včetně opery.

Historie města se datuje od roku 1368,

Slavný ústecký kostel, jehož věž vychýlilo z osy bombardování v roce 1945

kdy je zmíněno v zápisech pražských benedikťanů. Roku 1438, dvanáct let po slavném vítězství husitů ve velké bitvě s křižáky, se už nepíše o založení, nýbrž obnově města. Latinský název města zní hezky: Austria super Albea.

Latina v pamětní knize zprvu dominovala, pak ji na stránkách střídá němčina – a od roku 1474 nabývá vrchu čeština. Na město povýšil Ústí už Přemysl Otakar II., Jan Lucemburský jeho výsady rozšířil. Na pře-

Zástupce ústeckého ředitele podplukovník Jiří Laube a velitel Služby pořádkové a železniční policie major Josef Vrba

Vedoucí obvodního oddělení nadporučík Bc. Stanislav Krajčovič

Práce policejního dozorcího je náročná na soustředění – zdánlivý poklid se během minuty může změnit v pěkný fojr

lomu patnáctého a šestnáctého století se město začalo rozrůstat – ježto se Ústečtí nezúčastnili nepodařeného povstání proti Ferdinandu I., vydělali na tom. Jenže pak přišla třicetiletá válka a podepsala se tu hodně krvavým písmem – vždyť se tudy armády převálily celkem sedmkrát!

Z pohrom se vzpamatovávalo Ústí dlouho, opravdový a už nepřetržitý rozvoj nastal až po roce 1830. Druhdy zemědělský kout zgruntu proměnila vznikající těžba uhlí, jež návazně přinesla mohutný rozmach lodní dopravy. Už roku 1841 přistál ve městě pod Střekovem parník britského kapitána Rustona, o čtyři roky později se tudy začala stavět železnice z Prahy do Podmokel a dál do Dráždan – a už roku 1851 se po ní rozjely první vlaky!

Zanedlouho se počet obyvatel města zdvojnásobil, z osmi tisíc na šestnáct. A ústecký přístav koncem devatenáctého století co do objemu přepravovaného zboží trumfnil dokonce jadranský Terst! Byl nejvýznamnějším přístavem c. a k. mocnářství a Ústí se zařadilo mezi nejlidnatější města v českých zemích. A jeho prosperita pokračovala i po první světové válce, v novorozeném Československu.

Jenže hektický rozvoj průmyslu při-

chově připadlo Říši. V dubnu 1945 prožilo Ústí dvě masivní bombardování, centrum bylo téměř srovnáno se zemí. Věž kostela Nanebevzetí Panny Marie zůstala nakloněná dodnes...

Ve třech poválečných letech bylo z města a okolí odsunuto víc než třiapadesát tisíc Němců – za okolností, na něž pamětníci neradi vzpomínají. Masakr na ústeckém mostě, při němž bylo pobito na sto lidí, je dodnes mementem. Do opuštěných domů přišli osídlenci z vnitrozemí, ale i ze Slovenska, Rumunska, navrátilci ze Sovětského svazu. Někteří hledali nový domov, mnozí hodlali jen zbohatnout – aspoň trochu!

Éra budování socialismu poznamenala pak Ústí dost nešťastně, rozrostlo se sice o lidnatá sídliště, o velké fabriky. Ale stalo se bezmála synonymem města, kde se nedá žít... Ani devadesátá léta neznamenala nový impuls, spíš naopak. A tak vlastně až nové tisíciletí přináší naději a slibný rozvoj. Město s pověstí špíny a ošklivosti najednou krásní před očima...

Okresní policejní ředitelství sídlí v samém centru, přestěhovalo se sem nedávno. Budova je zvenčí pěkná, ale uvnitř od začátku těsná. Takže dopravka i část kriminálky našly útočiště ne sice daleko, ale jinde. Policejní okres Ústí nad Labem je co do rozlohy malý, v severních Čechách náleží k nejmenším, má jen 404 čtverečních kilometrů. Ale vzhledem k tomu, že jeho součástí je i sídelní město kraje, co do počtu obyvatel naopak patří k větším: bydlí v něm skoro 119 tisíc duší. A to znamená nadprůměr a taky ovšem zákonitě nadprůměrný nápad trestné činnosti...

Obvodních oddělení mají na Ústecku tučet – tedy, včetně hlídkového a železničního. Většina je spíše pomenší, třetího a čtvrtého typu. Jen dvě mají početnější obsazení policisty, obvodní oddělení Ústí nad Labem (pořád ze zvyku postaru přezdívané OOP Město) a oddělení Severní Terasa – na největším z ústeckých sídlišť. Na území kraj-

Centrum města Ústí nad Labem se změnilo v jedno velké staveniště

nesl i znečištění vody i ovzduší, neurvalé bourání historických památek – a národnostní třenice. Ústí nad Labem patřilo k výspám henleinovského hnutí, po Mni-

ského města sídlí ještě oddělení Krásné Březno, na území krajského města jsou ještě Všebořice, Trmice a Neštětice – a za vodou leží Střekov. A nejméně početná jsou

oddělení „venkovská“ – v Libouchci, Val-tířově a Chlumci.

„Je jich dost a z ekonomického hlediska to není moc praktické. Onehdy jsme byli u kolegů v Drážďanech a tam považují za funkční oddělení tak o šedesáti lidech,“ vysvětluje zástupce ředitele podplukovník Jiří Laube. „Z pohledu občanů je ale faktická blízkost policistů velmi žádoucí, chtějí nás vidět v ulicích. A tak děláme, co se dá, na noc třeba nejmenší oddělení spojují síly a slouží na střídačku, hlídka objíždí oba rajony.“

Podplukovník Laube si vede malou soukromou statistiku, v níž sleduje trendy jednotlivých trestných činů v posledních zhruba patnácti letech. A má upřímnou radost, že u většiny položek je patrný pokles. Nárůst vlastně jen u jediné: u objasněnosti, v níž Ústí bývalo v kraji dost na chvostě a poslední roky si drží stříbrnou pozici, a předloni se dokonce octlo na špičce!

„Ale nechvalme dne před večerem,“ zvažní, „letos už máme na kontě tři vraždy. V lednu první, v únoru druhá, v březnu třetí – a duben ještě není na konci.“

Pravda, nešlo o složité případy: v prvním zabil muž manželku a sám se oběsil, ve druhém druh zabil v afektu svou družku a seděl doma, čekal, až si pro něj přijedou. Nejhorší je třetí mord na Střekově: matka zabila své děti, roční a dvouleté...

„Motiv zřejmě sociální... V dvoupokojovém bytě žili muž a žena s dvěma dětmi, její otec a bratr, dva psi, muž nepracoval, peníze žádné...“

Obvodní oddělení Ústí nad Labem je na okrese největší a co do „posádky“ i nejpčetnější. Tedy aspoň na papíře. Jenže když začne nadporučík Bc. Stanislav Krajčovič vypočítávat, kdo všechno mu do tabulkového stavu schází, pochopí člověk, že to nemá v rušném centru velkoměsta ani trochu snadné.

„Čtyři lidi máme ve škole,“ říká věčně, „jedna policistka je na mateřské, jeden policista požádal o neplacené volno, dva jsou už půl roku nemocní... A tři tabulky máme neobsazené, v květnu ale proběhne výběrové řízení a prázdná by pak měla zůstat už jen jedna.“

Docela mimochodem dodá, že jeden jeho zástupce studuje Policejní akademii – a to by bez studijního volna šlo jen ztěžka, druhý se ke studiu chystá od září...

Zato s budovou, kde ústecké oddělení sídlí, teď starosti nejsou. Vyhlíží vskutku solidně. Zvenčí pohledná, uvnitř účelná, čistá, udržovaná. A rozlehlá, včetně dvorních traktů, kde se skrývají jednak policejní cely pro celý okres, jednak zadržovací cely Cizinecké a pohraniční policie. Jsou tu i garáže a kanceláře zde našel i ekonomický úsek.

Pro občany začíná kontakt s policií opravdu důstojně, v útulné recepci, kde se jich ujme vlídná služba, při čekání se mohou pohodlně posadit, dát si kávu z automatu, při čekání pročíst časopisy... A nejde přitom rozhodně o žádnou „Potěmkinovu vesnici“, i pracovní prostředí policistů je dobré, místnosti světlé a prostorné, nábytek závanový, počítače sice nepatří k výkřikům techniky, ale každopádně dobře slouží – a psací stroje už dávno putovaly do skladu.

„Areál je docela rozlehlý, velkou výhodou pro nás je prostorný dvůr, kam lze zajíždět i zezadu a kde můžeme bez potíží parkovat naše vozy,“ vysvětluje nadporučík Krajčovič.

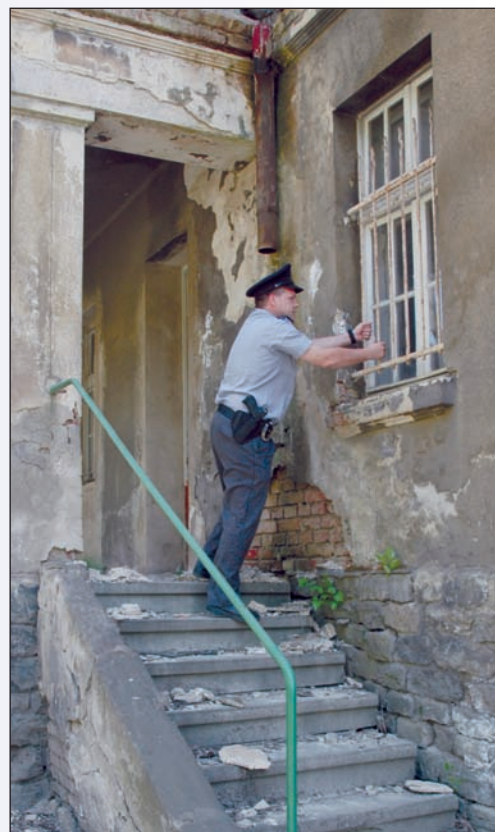
Oddělení jich má pět, což je počet plně postačující, tři jsou skoro nové fabie, jedna obstarožní felicie s bezmála dvěma sty tisíci kilometry na hřbetě dosluhuje. A pak je tu i Volkswagen Transporter, neúnavný tahoun, který třeba za povodní dělal neocenitelné služby, když do odříznutých oblastí města dovážel zásoby...

„Co do rozlohy není obvod zvlášť velký, počtem obyvatel taky ne, trvale tu bydlí zhruba čtyřicet tisíc lidí, tedy zhruba čtvrtina Ústí,“ vypočítává vedoucí. „Ale jsme ovšem v centru, kousek od nás na náměstí Míru křižují snad všechny linky Dopravního podniku, máme tu i jeden hypermarket, nádraží... Prostě, většina místních i přespolních okolními ulicemi dennodenně aspoň projde – a to nese potíže.“

Zaparkovat v rozkopaném centru Ústí je dřina, ale řidiči to zkoušejí, takže ulice jsou plné plazících se kolon. A když už někde najdou místo, ze samé radosti mnohdy zapomenou, že by neměli z auta dělat výkladní skříň.

Krádeží aut citelně ubylo, lepší zabezpečení zřejmě dělá svoje. Ale vloupání do vozidel, to je skoro denní jistota. Bohužel, taky proto, že majitelé jsou nepoučitelní...

„Přehodí přes notebook na zadním sedadle koženou bundu a má pocit, že ho

I zchátralé domy lákají zloděje: co kdyby se tu ještě dalo něco ukrást? A policie musí být na pozoru...

Větruše v plné kráse – a snad už brzy bude zase i v plné slávě příjemné vyhlídkové restaurace

tím šikovně zabezpečil,“ krčí nadporučík rameny. „Pro zloděje, který potřebuje svých patnáct stovek denně na drogu, je právě ta bunda lákadlo, ta se prodá raz dva! Ale notebook ukradne při té příležitosti samozřejmě taky, někde v bazaru mu ho vezmou...“

Takoví zloději se ovšem s otvíráním aut nemazlí, stačí praštit cihlou do okénka, anebo vyrvat surově zámek. Čas šikovných prstů v tomhle ohledu pominul. Což víceméně platí i pro oblast krádeží na osobách, tedy klasické kapsářiny. Tradice se v tom ohledu drží, nejlepší je tlačení na zastávce anebo v autobuse, ale taky procházka v supermarketu. Kolik žen je s to zaujaté studovat zajímavé zboží v regále a kabelku nechají ve vozíku bez dozoru –

a pak se nestačí divit. Okrádají je ovšem nezřídka taky ženy: nedávno chytli zlodějkou ve vysokém stupni těhotenství, jiná zase brala „na čórku“ i smečku děcek. Jednak aby se přiučila, jednak proto, že při zadržení ji ani nemohli předvést na oddělení sepsat protokol – kam by dala chudinky děti?

„Měli jsme tu kapsáře, co jezdil krást do Prahy, ale když tam podle svých představ neuspěl, jel vlakem domů a obral někoho v kupé,“ vzpomíná vedoucí oddělení. „A jiný, ten se zase postavil v Lovosicích u pumpy jako stopař, nechal se dovézt do Ústí, u železničního mostu se nechal vysadit. A za chvíli už šofér seděl u nás a hořce si stěžoval – proč já toho stopaře bral? Pět případů za dva měsíce, ale měli jsme dobrý

Nikoli, nepřicházíte do hotelu: tohle je recepce největšího z ústeckých policejních oddělení

Tímhle fotoateliérem procházejí pouze nedobrovolné modely, jež se pak ještě v rukou zákona nějaký čas zdrží – přinejmenším v policejní evidenci

popis, takže jsme ho ve spolupráci s kriminálkou dostali.“

● ● ●
Pouliční krádeže nejsou ovšem jen specialitou městského centra. Zvláště povedená historka je o zloději, kterého v prosinci pustili z výkonu trestu a on šel hezky procházkou ze Severní Terasy do města. Na sídlišti okradl prvního člověka, v centru Ústí se mu podařilo muzikantovi šlohnout nástroje, a v Předlicích, kam došel, kradl zase... Dobře placená procházka – zvláště ovšem proto, že po té třetí „rance“ přišla i odplata – policejní hlídka ho chytila a klec tím pádem spadla..

Počátkem letošního roku se ale ve městě rozrostly krádeže na osobách, jež ovšem od kapes nezřídka přerůstaly v loupežná přepadení – a obětí byli většinou staří lidé.

„Babička, ročník 28, jde z nákupu, přiběhne k ní mladík a vyškubne jí tašku – a uteče, jak jinak,“ vzpomíná zástupce okresního ředitele podplukovník Jiří Laube. „Další případ: mladý muž vejde za důchodkyní až do domu: že se musí na něco zeptat. Jenže po pár slovech jí sebere kabelku s penzí a je v tahu... A další a další – a když se někteří senioři zkusili bránit, schytali surové rány pěstí...“

Policisté nenápadně vyrazili do ulic, tohle si vzali nějak osobně! Pochůzkáři chodili v tandemu s kriminalisty, stáhly se i síly z venkova. Dokonce i šéfové si vzpomněli na časy začátků a odšlapali pár služeb v ulicích. A výsledek? Ze čtyřiapadesá-

ti letošních krádeží je už bezmála půlka objasněných, a to je úspěch, podobné kousky se vyšetřují mizerně, to vám potvrdí každý, kdo o policii něco ví.

Přičemž představa, že by v Ústí měli naplněný stav policejního sboru, je mylná, pořád tu lidi chybí. Konkrétně hlídkové oddělení by mělo mít šestapadesát policistů a skutečnost je tristní – jednatřicet...

● ● ●
Denní chlebiček ústeckých policistů představují krádeže všeho druhu: v kurzu jsou třeba barevné kovy, ale v nouzi přijde ke cti i železo. Nikoli však jen staré. I docela zánovní, když nikdo nehlídá.

Dřív se kradlo na šachtách, jenže ty už nejsou, takže teď zloději řadí hlavně na dráze. A běda, když si někdo dá na barák měděné okapy a svody, aby ho měl hezký,“ říká nadporučík Krajčovič. „Drzost takových zlodějí je nebetyčná, chytli jsme třeba dva bráchy s vozíkem plným rozstříhaných měděných okapů, sepsali s nimi protokol – a pustili je, takové věci se vazebně nedělají. Ani ne za hodinu jsme je měli nazpátek – jiná hlídka je chytila při krádeži plechů...“

V podobných případech se zpravidla sahá ke zkrácenému trestnímu řízení: během pouhých dvou týdnů může být pachatel odsouzen a zavřen. Policie už takové postupy zvládá jedna radost, jenom musí dobře navazovat další složky právního řetězce, státní zastupitelství a soud. Což se ne vždy daří, ale přibývá případů, kdy všechno klapne.

„Pokud se takové případy rozkřiknou, lidi si přece jen řeknou, že to myslíme vážně,“ říkají ústečtí policisté.

Větší část jejich rajonu tvoří vilová čtvrť Klíše – vily z první republiky, jež v poslední deseti patnácti letech majitelé zkrášlili. Tam panuje klid, kapsáři tam nechodí – jenže blahobyt láká jiné zloděje! Vloupání do domů a do aut se Klíši nevyhýbá. A jestli se v takové nóbli čtvrti odehrává i domácí násilí? Možné je všechno, ale v lepší společnosti se s takovými věcmi asi na trh nechodí. A policie o nich tedy neví. A ani množství barů, heren a diskoték, jež se v centru rozrostly a vzkvétají, kupodivu nepřináší policii větší trápení – tedy, aspoň co se násilností týká.

„Vybílenou hospodu? Tak to už jsme nezažili hodně dlouho,“ usmívá se nadporučík Krajčovič. „Naposled asi před šesti lety, cikánská svatba v Duelu! Peněz jako želez, ale dvě početné rodiny si začaly vyřizovat staré účty, a to bylo zlé!“

Roli ale asi hraje i fakt, že snad žádný své cti dbalý noční podnik se dnes neobejde bez vlastní ochranky, která si na pořádek uvnitř lokálu dohlíží vlastními silami. A co se doma uvaří, to se tam i sní, nejspíš.

● ● ●
Před časem třeba hlídka zastavila podivně jedoucího řidiče a ukázalo se, že to vlastně řidič není. Že nemá vůbec žádné oprávnění k řízení motorových vozidel. To je dneska docela vážná věc, i když muž byl doposud netrestaný, takže s ním všechno sepsali a pustili ho domů. Jenže on zřejmě došel k autu, odemkl, nasedl – a odjel. Nepočítal s tím, že padne do rány další hlídce. A vše se opakovalo, přišlo se na to, že už jednou tutéž věc spáchal – a tak už bylo hůř. Státní zástupce, jenž měl toho dne dosažitelnost, rozhodl, že není důvod nepostupovat přesně podle litery zákona – a užaslý řidič neřidič si šel sednout za policejní katr a nazítří putoval před okresní soud.

„Záleží na lidech, tedy hlavně na státních zástupcích,“ pokývne nadporučík Krajčovič. „Stanou se opačné případy: taky jsme chytli kapsářku, opakovaně a za totéž, všechno vzorně připravili – a žalobce řekl, že nevidí důvod tak přísně postupovat. A pachatelka ještě chodí obvodem a směje se na nás...“

Takových „usměvavých lidiček“ znají ovšem v centru Ústí nad Labem povícero: kapsařina tu kvete, jako v živých ulicích všechných větších měst. Na rozdíl od Prahy tady ale operují hlavně známé firmy.

„My známe je, jenže oni znají nás, i když jsou naši policisti v civilu,“ vzdychá vedoucí. „Takže je to věčný kolotoč – my je pochytáme, všechno sepíšeme a propustíme na svobodu. A druhý den je zase vidíme, jak šmejdí kolem supermarketů a vyhlížíjí oběť!“

Jako by mu chtěla dát zapravdu, vysíláčka na stolku vedle si odkašle a vyhrne se z ní hlášení, že v Lidlu chytila ochranka zloděje a on se s ní teď pere. Policejní hlídka už je na cestě – a všední den na rušném oddělení pokračuje docela všedně. Na dramata je televize. Aspoň většinou...

Jan J. VANĚK
Foto Jiří NOVÁK